

AHILAN RATNAMOHAN

&

STAR BOY COLLECTIVE

LOOK
ON
THE BRIGHT
SIDE

Personage

Junior

*Deze monoloog wordt verteld door Etuwe
Bright Junior, naast hem op de scène zit
Ahilan Ratnamohan, cour, aan een tafeltje,
met Junior's script in hand en indien nodig
een laptop waarmee hij zelf de ondertiteling bedient.
Centraal staat een barkruk voor
Junior, en jardin staan er een microfoon, kabeltjes en
versterker en zender, etc.,
voor een lege stoel.*

*Als het publiek binnenstapt staat Junior
bij Ahil, ze zijn stilletjes tekst aan het oefenen.
Als het publiek gezeten is stapt Junior naar hen toe, van
dichtbij begint hij.*

nightmare fantasy 1

Soms heb ik deze fantasie. Misschien is het zelfs echt. Ik ben thuis en ik hoor een klop op mijn deur. Het is de politie. Ze pakken me mee en beginnen me vragen te stellen over een kennis. Ze vragen me allerlei dingen die ik niet kan beantwoorden. Ze zeggen dat ik voor hem aan het werken ben: kleine jobjes. Ik weet zelfs niet of het waar is. Ze gooien me in een gevangenis. Ik deel een stapelbed met een andere Afrikaan. Voor ontbijt, krijgen we brood en koffie. Melk kost extra.

Junior kijkt naar het publiek voor een secondje en loopt dan naar achter naar zijn barkruk.

spitsbroers s01

Op een dag belt Ahil, mijn theaterregisseur, hij vertelt me dat ik een Facebook Fan Page heb, maar niet alleen dat, ik heb blijkbaar 2000 followers. Hij kan het niet geloven, de meeste theatergezelschappen die hij kent sukkelen om 2000 te bereiken en die bestaan al tien jaren. Mijn Facebookpagina bestond pas twee weken en ik had die niet eens zelf gemaakt, een kleine jongen had dat gedaan zonder dat ik iets wist. VTM had juist de tv-serie, Spitsbroers, gelanceerd. Die serie volgde twee broers met dezelfde droom: om profvoetballer te worden. Om eerlijk te zijn met jullie, mijn publiek, ik was het allang vergeten. Eigenlijk tot vandaag heb ik het nooit bekeken. Het was al een jaar sinds de opnames en ik was terug in mijn werkelijkheid en plotseling begon mensen tegen mij te zeggen ‘Jemaine, Jemaine!’, op straat, in de bus, in de winkel. Deze kleine jongens, die wilden selfies met mij maken.

spitsbroers

Toen ik eerst aan de set van Spitsbroers aankwam gebeurde er iets raars. Er waren veel mensen daar, acteurs, figuranten, regisseurs, make up artists... Iedereen was heel vriendelijk en ik voelde me meteen thuis.

En direct van in het begin klikte het bij mij en een aantal mensen. Ik wist niet zelfs wie ze waren, maar toen ze me zagen spelen kwamen ze me complimenten geven en we werden zo vrienden. Ondertussen weet ik dat dat grote sterren waren zoals Louis Talpe en Lynn van Royen. Maar toen had ik geen flauw idee. Toen begonnen sommige hoofden al te draaien, er waren mensen daar die dachten: ‘hoezo is deze gast met de grote namen aan het chillen maar ik ken hem niet?’

En dan was het tijd om te gaan eten, een lekker buffet, ik kon eten zo veel als ik wilde, ik voelde me goed en geapprecieerd. Dan zie ik de gast met wie ik aan het praten

was en hij heeft enkel een broodje. Waarom? Ik zeg voor iedereen tegen hem, ‘hé, er is meer dan genoeg hier, pak maar...’

Awkward silence.

Hij weigert heel beleefd en legt me uit dat dat voor de acteurs is... Hij is een figurant.

Wauw, het was vreemd. Het was vreemd omdat ik denk dat dat de eerste keer was dat ik boven een Belg stond.

En dan begon ik mijn flow te vinden bij de opnames. Op den duur gaf de regisseur mij een free-role. Ik mocht van hem gewoon improviseren en toen begonnen de hoofden echt te draaien, ‘hij is hier gelijk een baas maar we kennen hem niet, hoezo?’

I was an outsider... nobody knew me,

I didn't speak any Dutch.

An unknown in a place where reputation counts.

acting 1

Weet je... voor mij is acteren een connectie
tot hoe het voelde met mijn eerste liefde... voetbal. Het is
alsof je mag zijn wie je wilt,
via het theater. Het is bijna hetzelfde, actie, reactie, hetzelfde
gevoel als je in een
wedstrijd staat,
de manier hoe dat je je opwarmt daarvoor
en ook hoe je het viert daarna
in de kleedkamer.

spitsbroers s02

Op een dag tijdens de opnames voor de tweede seizoen van Spitsbroers hoorde ik een klop op mijn hoteldeur. Buiten stonden Malik en Stefaan twee van de zwarte jongens van de opnames, maar niet Afrikaans-zwarten, Europees-zwarten. Die wilden weten hoe dat ik het deed, hoe kon het dat ik zo op mijn gemak was op de set. Ik was gelukkig dat ze gekomen waren, want eerlijk gezegd was ik teleurgesteld in hen. Allebei echt cool, grappige kerels die dan altijd zo stijf waren op camera.

Ik had chance ik kwam van het theater en had al ervaring. In het theater heb je misschien tweehonderd mensen, die zien alles wat je doet, soms weten zij het niet eens maar met een blik laten zij je zo veel druk voelen maar je mag dat niet tonen want daar, hier, in het theater krijg je geen tweede kans. Hoe kon ik ooit zenuwachtig zijn als ik voor een camera stond te spelen, waar ik het tien keer opnieuw mocht doen, zou het moeten. Hoe kon ik ooit überhaupt de druk voelen in Europa

na mijn ervaring in Lagos, waar gewoon iets simpels zoals een truitje kopen op straat een strijd wordt, waar als je niet sterk genoeg bent, word je, like that, verkauwd en uitgespuugd.

Maar de Afrikanen die hier geboren waren, zij kennen dat niet. Ze kennen enkel de Europese ervaring, en dat is moeilijker op een bepaalde manier.

Hoe kan je spelen als je niet rustig bent? Hoe kan je überhaupt leven als je de druk continu voelt?

the star skeptic

Junior vertrekt van zijn stoel voor het eerst sinds zijn openingstekst, Nightmare Fantasy 1, hij injecteert zijn tekst met een energie en urgentie. We voelen zijn fysieke aanwezigheid.

Bij Spitsbroers was er wel een minder leuke ervaring. Daar was er een kerel, die was super nieuwsgierig naar mij. Hij bleef me vragen stellen, waar ben ik begonnen? Hoe? Namen? Theaters? Gezelschappen?

Ahil onderbreekt Junior om zijn uitspraak van ‘gezelschappen’ te verbeteren. Dit zou hier kunnen gebeuren, het zou ook eerder of later kunnen. Ahil zal heel de voorstelling door ingrepen maken om Junior’s taal te verbeteren. Elke avond is anders. Alles gebeurt spontaan en op nood. Junior oefent zijn uitspraak en gaat verder.

Maar tot het punt dat het geen compliment meer was, het was alsof hij verdacht was, alsof hij niet kon begrijpen hoe

ik en niet hij tot zo'n positie van adoratie verkozen kon worden. En ik ben zeker dat hij nog tot vandaag aan het proberen is om een ster te zijn. Maar...

Maar... ik moet toegeven dat het moeilijk is om mezelf soms niet in vraag te stellen. In bepaalde momenten heb ik mezelf echt gevonden in België, zeker als ik acteer... Maar dan verlaat ik het theater of de opnames en ik keer terug naar mijn bubbel, met al mijn mede-buitenlanders. And I go back to my old habits.

Weet je, het is ook soms duidelijk als ik in een theater ben dat ik van ergens anders kom, en dat is niet gewoon 'Afrika...'

nightmare fantasy 2

Junior bevindt zich waar hij de voorstelling begon, dicht bij het publiek, intiem en rustig.

De Afrikaan met wie ik de gevangenis van mijn dromen deel is een Congolees Belg. Hij is gedesillusioneerd in België. Hij heeft besloten dat hij zich nooit in het systeem gaat passen. Daar mogen we maar één uur naar buiten gaan. Dus ik spendeer mijn hele dag in de cel. Er is bijna niets om te doen. Voor televisie moet je extra betalen dus ik zink in mijn bed en lees voor uren en uren. Ik word sneller en sneller.

Ik lees in het Engels en het Nederlands en na een tijdje kan ik zelfs het verschil niet meer zien. Ik kan niet over voetbal denken. Ik kan niet over theater denken. Ik kan niet over werk denken.

star-to-inpakker

Zijn lichaam barst weer open.

Een jaar later, toen de opnames van Spitsbroers helemaal uit mijn hoofd waren, begon het. Mensen begonnen mij op straat te herkennen.

Ahil grijpt misschien weer in.

‘Herkennen, niet erkennen.’

Nogmaals, deze momenten zijn geïmproviseerd en gebeuren telkens op verschillende momenten bij verschillende woorden. Soms meer soms minder. Junior draait naar het publiek om hun opinie te vragen over zijn uitspraak. En hun hulp.

Ergens in de voorstelling zal Junior het publiek erop wijzen dat Ahil ook een buitenlander is en dat hij dus de hulp van het publiek, als echt Nederlandstaligers, nodig heeft.

Maar weet je wat het gekke is? Die kindjes die selfies met mij trokken, die tweeduizend Facebook-followers die mijn foto's met Louis Talpe geliked hebben, die mensen die me elke woensdagavond op VTM bekeken, die weten niet – en ik zou die nooit laten weten – maar ik...

Rond dezelfde uur dat zij naar Spitsbroers begonnen te kijken, vertrok ik naar de DHL-fabriek in Kontich. Op de televisie was ik Jemaine, de voetbalster van Genk, maar in het echt... night shift, inpakken. Ik wist zelfs niet of ik definitief in het land mocht blijven.

Ik kwam aan en de bazen zeiden:

‘Ik ken u van ergens’.

‘Ja, van de VTM, Spitsbroers.’

‘Ah ja, wat doe jij hier?’

history

Ik kom uit Nigeria... Ik ben de jongste van 7 kinderen, 2 zussen en 4 broers, ik ben in Imoyi Secondary School in Lagos afgestudeerd maar dat heb ik niet zo veel aandacht gegeven want voor mij was mijn prioriteit altijd de voetbal. In mijn wijk was ik de shining star, ik was Nigeriaanse U17 Nationale Speler en de mensen daar hadden hoge verwachtingen. In 2009 en 2010 ben ik inderdaad naar Europa gekomen om te testen, maar het is me niet gelukt. De redenen zijn ingewikkeld en ik ga die vandaag niet uitleggen. Het is een grappig gevoel om naar Europa te komen als testspeler en om het NIET te halen. Want vanaf het moment dat je vertrokken bent word je al beschouwd als een ster in Nigeria. De mogelijkheid van het falen... it doesn't even enter the mind.

De tweede keer dat ik naar Europa kwam was het normaal om te blijven. Ik had al een twee-jaar werkvergunning van Finland en was bovendien met een one-way ticket uit

Nigeria gekomen. Toen het mislukte was ik zelf calm. Maar mensen rondom mij hadden schrik dat er geen derde kans zou zijn om terug te keren naar the promised land, Europa.

Het is moeilijk om te zeggen of blijven in België een goed idee was of niet. Ik was U17 Nigeria Nationale Speler, en nu, plotseling zat ik hier café-voetbal te spelen, met oude Vlaamse mannen van wie ik de namen niet eens kende voor vijftig euro per wedstrijd...

Na een tijdje was het me gelukt om een OK club te vinden, KFC Duffel in de vierde klasse. Ik zeg 'Okay' maar ik wees niet arrogant wanneer ik zeg dat dat niets was voor mij. In deze periode heb ik Ahilan ontmoet, die wilde een voorstelling maken over mensen in mijn situatie – Afrikaanse voetballers in Europa zonder contract.

In het begin weigerde ik...

How could this art business help my football?

Maar in die periode was dertig euro per repetitie plus een beetje eten te goed om nee te zeggen. Het duurde niet lang

voor ik ervan begon te genieten, dit vreemd ding ‘theater’.
En die regisseur, zoals degene van Spitsbroers daarna, hij zag iets in mij. In die periode hebben we uiteindelijk drie shows samen gemaakt. En we tourden door heel Europa. Ik voelde de liefde van publieken in Duitsland, Zwitserland, the UK en Nederland en dan keerde ik elke keer terug om een niemand te zijn in België.

acting 2

Met tijd begon ik te beseffen dat als je hard werkt in het theater, dan zie je de beloningen. Zoals ik vroeger elke dag extra voetbaltraining deed, of werk met de bal of conditie, nu oefende ik mijn tekst buiten de repetities. Waarvan ik hou is dat, zoals in de voetbal, je voelt de verbetering.

process 1

De projecten die we hebben gemaakt met Ahil waren altijd fun, die waren echt, die kwamen van onszelf. We speelden gewoon, en we bleven maar spelen totdat we ontdekten hoe we konden spelen voor het publiek. Maar toen we dit stuk begonnen te maken werd het ons duidelijk dat we het anders moesten aanpakken.

Ik was een ster alleen in bepaalde momenten. Een ster en niet een ster. Enkel een ster omdat ik Afrikaan was en ook juist niet een ster omdat ik Afrikaan was. Als ik een echte ster wilde worden in België, kon ik niet enkel mezelf zijn. Just being myself wasn't going to be enough.

Ik moest leren om een Josse de Pauw of een Bruno Vanden Broecke te worden. Jullie zijn waarschijnlijk teleurgesteld. Coz' you came here to see the real me. Maar jullie moeten begrijpen dat dit is wat ik wilde. Ik moest deze show gebruiken om mijn Nederlands te verbeteren.

Ik had deze show nodig om een ster te worden.

Ik kende Josse de Pauw en Bruno Vanden Broecke zelfs niet.
En deze tekst werd voor
mij geschreven.

theater heeft mij gekozen

Als ik terugkijk was het soms echt
alsof ik aan het lopen was
en ik hoor deze stem,
'kom',
maar ik zeg 'nee',
ik kies om naar de voetbal te gaan,
'kom!'
ik zeg 'nee',
ik ga naar de fabriek,
'kom!'
ik zeg 'nee,
ik ga naar de VDAB'.

Theater was normaal gedaan voor mij. Vorig jaar had ik de regisseur gebeld. Ik kon de voetbalwedstrijden niet meer missen voor het theater, het was niet regelmatig genoeg en ik

moest denken aan welke de zekerheid van mijn toekomst zou garanderen.

En dan gebeurde het. Dat weekend kreeg ik een blesuur, mijn pees... hamstring... minstens zeven weken uit. En ik moest Ahil toevallig de volgende dag zien.

Ik kan het echt niet begrijpen wat er bij deze tournee is gebeurd, de voorbereidings-omstandigheden waren niet ideaal en we moesten weer veranderingen proberen zonder veel tijd. Maar iedereen was op dezelfde golflengte. En toen herinnerde ik me hoe het kan zijn in het theater. Die tournee is mijn mooiste herinnering van mijn tijd in het theater, voor mij was alles perfect. Zelfs de feest daarna. Dat was het moment dat ik het wist... theater heeft mij gekozen.

Het is soms echt alsof wanneer de voetbal me teleurstelt het theater is daar om me te troosten.

the downside of being a celebrity

Het is gemakkelijk om te zeggen dat alles racisme is en misschien is het dat soms. Als een zwart kind iets stouts doet in de les is de kans groter dat hij gestraft zou worden, dat hebben mensen me verteld. Maar als ik te veel daaraan denk gaat niets veranderen, misschien zelfs verergeren. I prefer to think of it as the star factor. Ik weet dat het een beetje gênant is om het te zeggen, but let's cut to the chase, mijn heel leven I've been singled out, mensen merken me voor een of de andere reden. Het kan zijn omdat ik groot ben, het kan zijn omdat ik zwart ben, het kan zijn omdat ik een mooi glimlach heb, het maakt niet uit. Er is iets... And that makes me think that I was destined to be a star. But I've also pretty quickly discovered the downside of being a star.

Het is alsof ik nooit in het midden sta, bij mij is het altijd of heel heet of heel koud.

En als er een probleem is ben ik de reden. Ik denk terug aan mijn tijd bij Temse in 2014. Tijdens de voorbereiding had ik

enkele wedstrijden gemist wegens opnames voor Spitsbroers, maar daarnaast was ik altijd op tijd en altijd goed bezig. Alles liep goed, tot juist voor de seizoen. Bij een cup-wedstrijd hebben we 3-1 verloren. Wie had de schuld daarvoor gedragen?

Bij elke ploeg herhaalt

‘Herrrhaaaalt’

Ergens zal Ahil Junior vragen om een woord te oefenen, ‘kan je dat vijf keer zeggen.’

De voorstelling moet het gevoel van een les behouden.

herhaalt, herhaalt, herhaalt, herhaalt, herhaalt...

Bij elke ploeg herhaalt zich het patroon.

De supporters houden van mij en als het goed gaat ben ik de held, maar uiteindelijk als er een probleem is, ben ik de reden.

education

Na mijn eerste reis naar België in 2007 was het me al duidelijk dat ik een probleem had. Toen ik 10 was verliet mijn papa zijn job. Tot dan had hij het kunnen betalen om mij naar een privéschool te sturen. Voor degene die het niet weet, een privéschool in Nigeria is waarschijnlijk hetzelfde als een gewone school hier in België.

Ik zat nu lekker op een government school met honderd studenten in de les. Voor mij was praten nooit een probleem, maar lezen en schrijven waren niet mijn sterkte, daar kon ik me makkelijk verstoppen tussen al mijn klasgenoten. Toen ik veertien was ging ik eufkes terug naar de privéschool, tot vandaag herinner ik me hoe dat de leerkracht me schaamde voor de klas elke dag. Ik was in tranen. En dan na zes maanden was mijn papa weer zijn job kwijt en ik terug in de government school waarvan ik droomde.

Ik ben zo goed als analfabeet.

‘Ik ben zo goed als analfabeet.’

*In tegenstelling tot de vorige verbeteringen,
die Junior gewillig heeft meegenomen, deze
keer staart hij naar Ahil, een serieuze blik.*

Na mijn eerste reis naar België wist ik dat ik niet zo verder kon. Op zich was het mogelijk, maar ik wilde niet beperkt zijn. Ik wilde niet deze situatie, dat je wordt gevraagd om je naam en adres in te vullen en je bent aan het zweten. Terug in Lagos ging ik me inschrijven voor adult education. Het meisje bij de inschrijvingen...

‘Inschrijvingen.’

Ahil begint wat harder en vaker in te grijpen tot er een moment komt dat Junior aan het publiek vraagt of ze hem en zijn Nederlands begrijpen. Hij vraagt Ahil om te stoppen. Er is geen animositeit tussen de twee.

...was een oude klasgenoot die we toen hadden gepest en ze herkende me direct, nu was het haar beurt om met mij te

lachen. Ik zou zeggen dat dat het moeilijkste ding is dat ik ooit heb moeten doen.

accepting their fate

Er zijn veel dingen die bepalen dat we in een bepaalde positie in de maatschappij zitten én blijven hier in Europa. Eén daarvan is taal. De meerderheid van ons geloven eigenlijk niet dat we hier gaan blijven. We geloven dat we naar de UK of America gaan gaan. Maar er komt een tijd wanneer we beseffen dat we hier zijn om te blijven. Op dit moment zijn vele aan het betreuren hoe dat ze geen moeite hebben gedaan om de taal te leren vijf jaren geleden. En het is op dit moment dat de meeste hun lot gewoon accepteren (of wat de Belgen van ons verwachten), en dat is om in een fabriek te werken of als een poetsvrouw.

Ik keek rond mij naar mijn vrienden...

Man Power Interim, Katoennatie, DHL fabriek...

Ik had één vriend die op zijn minst erin geslaagd was om een cursus te volgen bij de VDAB, hij zou binnenkort manager bij een fabriek zijn, misschien zelfs met de mogelijkheid om een vast contract te krijgen.

Ik ging zelfs voor een afspraak. Het was tijd om zo'n toekomst ernstig te nemen.

Zou ik een diploma via de VDAB halen, dan zou ik een uitkering kunnen krijgen voor het periode van mijn studies en dan zou ik een kans hebben om op zijn minst een manager te zijn in plaats van inpakker.

any african can be

a star

Zelfs als hij in een fabriek werkt, kan elke Afrikaan in Europa een ster zijn. Op elk moment, wanneer zij zich niet goed voelen, of dingen niet in hun plek vallen, zij weten dat ze gewoon het geld moeten verzamelen en terugkeren. De biljetten zijn misschien 500 euro en daar zullen ze een ‘safe space’ hebben, waar ze liefde zullen krijgen. Ongeacht wat zij hier aan het doen zijn; die zijn een ster.

Maar ik heb medelijden met de Afrikanen die in Europa geboren zijn want zij hebben nergens een plek waar ze geliefd zijn. Soms zijn ze een vraag aan het stellen, die geen antwoord heeft. Voor ons die van Afrika komen, wij verwachten niet dezelfde rechten, we zijn gewoon gelukkig om te krijgen wat we kunnen. Maar voor hen... Als zij terugkeren naar Afrika worden ze uitgelachen en in hun eigen land zijn ze second-class citizens.

star in nigeria

Ik had het theater niet nodig om een ster te zijn bij mijn terugkomst in Lagos. In Afrika kunnen de mensen Europa ruiken. Dus voor mij was gewoon stappen op straat genoeg om de aandacht te trekken. Maar sterrendom overstijgt Europa en Afrika; en een ster zijn is een ster zijn. Just zoals bij KSV Temse... it had its downsides... Aandacht is niet altijd goed.

Op een dag, midden in de nacht, maakt mijn zus me wakker. 'Thieves,' zegt ze, 'Wake up!' Ik... ik kan deze situatie zelfs niet inbeelden. 'Wake up!' zegt ze opnieuw. 'Thieves!' Ze duwt een machete in mijn hand. Vanbinnen ben ik bang. Ik weet niet eens wat ik moet doen. Voor de laatste 6 jaren ben ik verwend geweest in de comfort van Europa. Het enige wat ik nu kan doen is acteren alsof ik weet wat ik doe. We komen buiten aan, ik en mijn broer.* Godzijdank, hebben de dieven gevlucht. Maar ik zie onze auto. Infinity FX45 jeep. En jullie kunnen zelfs niet inbeelden hoe dat die

eruit ziet. Die hebben het helemaal gestriped. Ze hebben elke mogelijke schroeven meegenomen.

a star

Zoals ik zei, eender welke Afrikaan in Europa kan een ster zijn. Op zijn minst voor twee maanden op een jaar. Maar is dat echt een ster zijn?

Is dit, wat ik nu doe... Is dit echt een ster zijn?

Ik weet het niet. Voor mij is een ster zijn heel simpel: it's doing what you love and getting paid for it. Maar soms is doing what you love ingewikkeld.

dutch

Ik wist dat het enige ding dat stond tussen mij en een ster zijn doing what you love and getting paid for it was het Nederlands. Maar jullie kunnen het niet inbeelden in een maatschappij waar mensen al aannemen dat je stom bent omdat je zwart bent om dan te kiezen om zoals een vier jaar oud te gaan praten voelt zoals zelfmoord. Soms voelde ik me zo stom toen ik Nederlands aan het leren was. Wat ik het meest herinner was een keer bij het ziekenhuis, wanneer de receptionist probeerde om mijn leven moeilijk te maken. Ze vertelde me dat ik moest terug naar huis gaan om een nieuwe afspraak te maken, terwijl ik al twee weken had gewacht om deze afspraak te krijgen. In zo'n situatie, wil je zo hard schakelen naar het Engels om je echte niveau te tonen. Je voelt haar stiekem lachen met je Nederlands, maar je moet sterk blijven. Je moet een tijdelijke positie accepteren en geloven dat het gaat veranderen.

Ahil vraagt het publiek/Junior of het niet belangrijk is dat zij zijn echte Nederlands ervaren. Junior stelt voor dat het publiek hem iets vraagt. Junior begint de vraag te beantwoorden maar vindt zo snel mogelijke een route naar Ahil.

Kijk bijvoorbeeld,

Ahil kan je daar gaan zitten a.u.b.

Eigenlijk normaal hadden we een muzikant.

Een heel getalenteerde muzikant.

Maar hij kan niet meer met ons spelen vandaag,

misschien nooit meer,

omdat hij zijn vaste job moet prioriteren,

er is te veel druk van Afrika.

In het stuk zeg ik normaal:

‘je moet een tijdelijke positie accepteren
en blijven geloven dat het gaat veranderen.’

Dan vraag ik hem:

‘Jeremie I’ve known you close to nine years,

I met you working at the Cultuurcentrum Luchtbal... does it
ever change?’

Ahil vraagt wat verduidelijking van Junior, wat moet hij precies doen? Wil Junior dat hij Jeremie's tekst zegt? Junior bevestigt en Ahil begint Jeremie's tekst te zeggen, niet gespeeld, vrij zuiver, bijna citeren.

'Ah that's a good question Junior, you know I remember when I first arrived in Belgium, I went to present...'

Junior onderbreekt hem en zegt:

Ahil, normaal deed Jeremie dat in het Frans en ik weet dat jij nu ondertussen Frans moet gaan leren.

Ahil neemt een moment om het allemaal, de taak, te verteren, ademt in en dan begint in het Frans.

'Bonjour tout le monde, je suis Jeremie Hakeshimana. Je suis musicien et aussi producteur. Je travaille pour le ville d'Anvers comme technician. Ça c'est un bon question. Ça me rapelle quand je viens d'arriver en Belgique.'

Junior onderbreekt Ahil, vergeleken met toen hij Jeremie's tekst in het Engels aan het zeggen was is Ahil onbewust veel meer geanimeerd als hij zoekt naar de juiste Franse woorden.

Dank je wel Ahil. Excuseer, is er iemand hier die Frans spreekt? Ik heb een tolk nodig. Want ik wil zeker zijn dat wat hij zegt juist is.

Junior vindt iemand in het publiek die bereid is om hem te helpen en nodigt die uit op de scène, de persoon gaat naast Ahil staan. Ahil begint opnieuw...

'Bonjour tout le monde, je suis Jeremie Hakeshimana. Je suis musicien et aussi producteur. Je travaille pour le ville d'Anvers comme technicien. Ça c'est une bonne question. Ça me rapelle quand je viens d'arriver en Belgique.'

(toeschouwer) 'Hallo iedereen, ik heet Jeremie Hakeshimana. Ik ben muzikant en ook producer. Ik werk voor Stad Antwerpen als techniker. Het is een goeie vraag. Het doet me denken aan toen ik eerst in België aankwam.'

Wacht, wacht, wacht. Jullie hebben gezien hoe streng hij is met mij. Dus je moet hem ook verbeteren. Ik wil dat je echt streng bent.

(Ahil) ‘Je me présente pour une audition à Bruxelles et là était un homme grande, il me regardez van ..kop tot teen. Me dit, “Monsieur, qu’est ce que tu fais ici?” Je dit, “je suis ici pour l’audition, je suis musician.”’

(toeschouwer) ‘Ik ging me voor een auditie voorstellen. En daar was er een man, een grote man, en hij keek me aan van kop tot teen. Hij zei, “Mijnheer, wat doe jij hier?” Ik zei, “Ik ben hier voor de auditie, ik ben muzikant.”’

(Ahil) ‘Il m’a regardez, weer van ..kop tot teen, me dit, “Monsieur, ça c’est pas le place pour le amateurs! Ça c’est pour le professionnelle!”’

(toeschouwer) ‘Hij keek me weer van kop tot teen aan en zei, “Mijnheer, dit is geen plek voor amateurs! Dit is voor professional!”’

(Ahil) 'Je me plonge dans mes pensées. Je me rappelle quand j'étais dans mon pays, Burundi, comm' je passe dans le rue et j'ai pu écouter mes chansons dans le radio et les enfants me demandent pour signer les autographs.'

(toeschouwer) 'Ik ging in mijn gedachten, ik herinnerde me toen ik nog in mijn land was, Burundi. Hoe ik wandelde door de straten en ik hoorde mijn liedjes op de radio en de kinderen me kwam vragen voor mijn handtekening.'

(Ahil) 'Là j'etait grand star. J'arrive pour le concert et tout est prêt pour mois, mais ici en Belgique c'est moi qui prépare les câbles et tout pour le autre artiste. C'est fou.'

(toeschouwer) 'Daar was ik een grote ster. Ik kwam aan voor het concert en alles lag klaar voor mij, maar in België ik ben degene die alles moet voorbereiden voor de andere artiesten. Het is gek.'

(Ahil) 'Mais, j'ais chance, parce que si j'ai prenez le advies de le OCMW... peut-être aujourd'hui je nettoie toujours le toilet, le wc...'

Voor de toeschouwer een kans heeft om deze laatste zin te vertalen begint Junior opnieuw met zijn monoloog met een nieuwe scherppte en pittigheid.

the professional

Vóór 2017, de enige Nederlandstalige frasen die ik kende waren ‘alsjeblieft’ en ‘dank u wel mevrouw’ of ‘meneer’.

When I knew my path, ik kon niet snel genoeg verbeteren.

Mijn verlangen om de taal te leren is een beetje een probleem geworden. Tenslotte wordt het een obsessie. Een ding van kleine marges, minuten, woorden en zelfs intonaties.

Een liedje beluisterd in het Engels is hetzelfde als 3 minuten 50 seconden verloren Nederlands oefening; nieuwe woorden die ik had kunnen leren en oude woorden die zich gecementeerd in mijn hoofd hadden kunnen worden.

Ik heb argumenten met mijn vrouw when she slips back into English, ‘waarom spreken jullie altijd Engels met mij?’ Het is alsof ik de volgende dag kan voelen dat mijn niveau is gezakt, nadat ik een dag niet heb gesproken.

Het is tot het punt gekomen, waar ik zelfs niet meer zeker ben of ik met mijn eigen ras mag ‘hangen’. Omdat als ik met mijn Nigeriaanse vrienden ben, ik weet dat de taal Pidgin Engels gaat zijn. En als ik niet elke sekond aan het ontwikkelen ben, dan kan ik het punt niet bereiken, dat ik moet om mijn dromen te vervullen. If I dey speak Pidgin with you, you na go enjoy me. You na go see my morale...

Maar als ik Nederlands spreek... bon... De waarheid is dat ik gewoon het niveau van een zes-jaar oud heb. Ik bedoel dit is het boek dat ik nu aan het lezen ben. En jullie kunnen zelfs niet beginnen om de struggle voor te stellen, die ik had om deze woorden te leren.

Toen we begonnen te werken aan dit script, kende ik geen verleden-tijd in het Nederlands. De regisseur had het erin geschreven, maar het was pas na zes weken dat hij besepte dat ik het eigenlijk niet beheerste. Tot dit punt was ik zo trots op mijn Nederlands. Belgische mensen hadden me super goed doen voelen met hun complimenten. Maar ze waren aan het liegen tegen mij. Ze gingen me geen fatsoenlijke job geven met hetzelfde Nederlands dat ze zo uitbundig aan het

prijzen waren. Als je het niveau laag zet voor iemand, then you keep their expectations in check.

Junior probeert om verder te gaan maar hij zit vast. Dit valt niet op voor het publiek want door de voorstelling heen zijn er momenten geweest wanneer Junior Ahil als soufleur heeft moeten gebruiken. Maar deze keer geeft Junior zijn tekst niet. Hij legt het stil.

(Ahil) ‘Wacht Junior.’

Hij draait naar het publiek.

(Ahil) ‘Ik herinner me toen we dit stuk aan het maken waren. Er was een dag wanneer Junior gewoon niets meer kon. Zijn hoofd zat vol en ik was gek aan het worden. Dus we besloten om gewoon te gaan lopen. Dus als jullie efkes kunnen wachten, we gaan gewoon een beetje lopen.’

Junior volgt Ahil en de twee beginnen rondjes te lopen op de scène, rustig lopen ze twee grote cirkels. Als ze naar voor komen voor een derde keer stopt Ahil Junior. Naast elkaar beginnen ze kleine sprongetjes met een twist van het lichaam,

rechts naar links, het is duidelijk dat ze dezelfde lichaamstaal verdelen. En dan stopt Ahil Junior weer, hij gaat naar de vloer en begint push-ups te doen. Samen gaan ze langzaam naar beneden en dan omhoog. En na een tijdje geeft Ahil Junior weer zijn tekst, “Als je wordt verteld...” Junior kijkt naar het publiek, nog pushups aan het doen en begint...

stuck in a body

Als je wordt verteld door BPost dat je Nederlands niet goed genoeg is om als koerier te werken – de gast die aan je deur staat en je naam vraagt en dan zegt, ‘kan je hier tekenen’ – is het moeilijk om niet down te zijn.

Natuurlijk moet je je afvragen of het niet iets groter is. Iets dat je nooit gaat kunnen overkomen.

Uiteindelijk staat hij recht. Ahil is ondertussen terug aan zijn tafel.

Soms vraag ik me af of ik ooit de ‘ui’ of de ‘g’ in het Vlaams ga kunnen uitspreken. Mijn tong is zo gevormd door de klanken van Nigeria... en ik vraag me af, ‘hoe lang gaat dat duren vóór ik die klanken vormen kan?’

Maar natuurlijk weet ik dat er iets groter is, iets dat ik nooit ga kunnen veranderen...

can't go on

Op een bepaald moment hadden we conflict. Ahilan had een script geschreven gebaseerd op onze gesprekken. Ik begon het te leren maar we hadden een probleem.

Eigenlijk, ik moet zeggen dat hij een probleem had. De woorden, die ik aan het zeggen was, waren niet mijn eigen woorden. Hij begon direct aanpassingen te maken, maar elke keer stopte ik hem. Voor mij waren zijn woorden perfect. En dat is wat ik wilde, perfectie. I refused to learn any lines which were dumbed down. Het rare is dat hij zelf geen Belg is, en ik weet dat, maar ergens vind ik het gemakkelijker om van hem te leren. Ik weet niet of het is omdat hij mijn ervaring begrijpt of wegens de macht die hij heeft over mij als regisseur.

Voor mij, het leren van deze script werd groter dan gewoon het maken van een show. It was do or die. Dit was mijn toekomst.

En het was moeilijk. Ik had ruzie met mijn vrouw 's avonds
wanneer ze me hielp om de script te leren. Zij was ook aan
het zeggen,
'maar jij spreekt niet zo!'
Maar ik wil zo spreken!!!

Natuurlijk had ze gelijk... die waren de woorden van de
regisseur, de woorden die hij had uitgekozen en het
Nederlands dat hij als Sri-Lankese Australische migrant
voelde dat ik moest zeggen aan een Belgisch publiek.

Zij wilde de woorden simplificeren.

Hij had al te veel keer hetzelfde aangeboden.

Ik was wakker sinds zes uur 's ochtends en had zelfs geen
één pagina kunnen leren. En voor het eerste keer voelde ik
alsof ik het – dit – niet kon.

nightmare fantasy 3

Junior is terug dicht bij het publiek, centraal, waar hij de voorstelling begon.

Een gevangenisbewaker opent onze cel en roept mijn naam. Aanvankelijk hoor ik hem niet, want ik ben begraven in mijn boek. Ik weet niet hoe laat het is of hoe lang ik in de cel ben geweest. Omdat ik aan het lezen was en tijd is oneindig geworden. Ik lees een boek van een gast die Josse de Pauw noemt.

Niks kan mij dieper raken dan theater. Ik lees graag en, vanwege het alleenzijn, doe ik dat misschien wel het liefst. Muziek. Liefst ergens in een kleine keet. Liefst zonder veel gedoe. Liefst als ze lachend het kleine podium op stommelen en hun instrumenten warm blazen met wat grappen tussendoor en een roffel. Tot de zwarte met zijn trompet en een te klein hoedje op zijn hoofd, om zich heen kijkt en iedereen vragend toeknipt, zichtbaar inademt en dag, tot over een uurtje. Daar kunnen dingen gebeuren die het verstand te boven gaan. En

toch, en toch. Als theater mij raakt. Het is niet te vergelijken. Omdat het woorden zijn, denk ik. Omdat het een wonder is dat die tot bij mij geraken. Dat ik begrijp wat daar gezegd wordt. Iemand neemt de woorden van iemand anders in de mond en zorgt er met handen en voeten voor dat ik ze begrijp. Dat het verhaal achter, onder, tussen die woorden zijn belang krijgt. Als dat lukt is dat magisch.

Ik weet zelfs niet in welke taal ik lees want er is nu geen verschil. I don't remember how many books I have read because reading is no longer labour. It is now love.

Ik word geroepen tot een kantoor waar ze me uitleggen dat ik nu vrij ben om te gaan; op voorwaarde dat ik naar buiten ga en iets goeds doe in de maatschappij. Ik glimlach en vertel hen 'Maak u geen zorgen... Ik zal een ster worden. Ik beloof het.'

Look On The Bright Side ging in première op
8 maart 2019 in de Beursschouwburg, Brussel

Spel Etuwe Bright Junior

Regie Ahilan Ratnamohan

Ahilan Ratnamohan (Melbourne, 1984) is een Sri Lankaans-Australische performancekunstenaar woonachtig in Antwerpen. Hij studeerde film aan de University of Technology van Sydney en probeerde daarna een carrière op te bouwen als profvoetballer in Nederland, Zweden en Duitsland. Sinds 2007 is hij werkzaam in het theater. Hij werkte met diverse gezelschappen in Sydney voordat hij in 2014 in residentie kwam bij Monty Kultuurfactorij in Antwerpen. Met Star Boy Collectief, een groep van West-Afrikaanse voetbal-migranten, maakt hij sindsdien sociaal-politieke voorstellingen waar choreografisch en tekstueel verschillende cultureel geladen thema's onder de loep worden genomen.

Toneelwerk

Look On The Bright Side* – 2019

Klapping – 2018

Mercenary – 2018

Valodas Triloģija / Language Trilogy – 2017

Reverse Colonialism – 2017

Drill – 2015

Star Boy Productions* – 2014

SDS1 – 2013

Michael Essien I want to play as you...* – 2013

* Teksten uitgegeven door De Nieuwe Toneelbibliotheek

Het Star Boy Collectief (Antwerpen, 2013) is ontstaan vanuit de samenwerking voor *Michael Essien I want to play as you...* Tijdens dit proces was het duidelijk dat er andere urgente ideeën waren buiten de omvang van dat project. Het collectief representeert een heel andere groep binnen ons kunstenveld; het zijn recent-aangekomen, economische migranten, sans papiers (vroeger) en mensen zonder een kunsteducatie of artistieke achtergrond, maar met een zeer sterke inhoudelijke bevlogenheid om hun ervaringen te delen. Met Monty Kultuurfactorij en het Cultuurcentrum Luchtbal als thuisplekken begonnen Etuwe Bright Junior, Lateef Babatunde en Aloys Kwaakum verder met Ahilan Ratnamohan te werken. Door hun soms precaire statuten in Europa bleven andere lieden van *Essien* betrokken voor tournees naar bijvoorbeeld Engeland en Zwitserland. De ongeplande ontmoeting is nu uitgegroeid tot een acht-jarige samenwerking.